

รายงาน

การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา WESR

ประจำสัปดาห์

Weekly Epidemiological Surveillance Report

สำนักงานระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X http://epid.moph.go.th/weekly/w_2550/menu_wesr50.html

ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๗ : ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

Volume 38 Number 7 : February 23, 2007

สัปดาห์ที่	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖	
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	๕๖	๖๒	๖๗	๖๔	๖๑	๖๘	๖๘																				

สัปดาห์ที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

จำนวนจังหวัดส่งข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา

ส่งทันเวลา ๖๘ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔๗

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

การสอบสวนผู้ป่วยมาลาเรียเสียชีวิตในพื้นที่ที่ไม่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น

การสอบสวนทางระบาดวิทยา

ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

กันยายน พ.ศ. 2549

มณฑิพา กานต์วีระคุณ* อรอนงค์ ดีพันธุ์*, สิทธิศักดิ์ คำหนู** วิศนุภรณ์ บางตุ้ม***

* โรงพยาบาลโพธาราม ** สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโพธาราม *** โรงพยาบาลเจ็ดเสมียน

✉ akara_b@hotmail.com

บทคัดย่อ

เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2549 เวลา 14.00 น. งานระบาดวิทยา กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลโพธาราม ได้รับแจ้งจากหอผู้ป่วยอายุรกรรมชายว่า พบผู้ป่วยไข้มาลาเรียเสียชีวิต 1 ราย ซึ่งอำเภอโพธารามนี้ไม่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อโรคประจำถิ่นของไข้มาลาเรีย ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) อำเภอโพธาราม จึงได้ออกสอบสวนโรค ในวันที่ 18 กันยายน 2549 เวลา 09.00 น. เพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรค ค้นหาแหล่งนำโรค แหล่งรังโรค และวิธีถ่ายทอดโรค รวมทั้งหาแนวทางในการควบคุมและป้องกันโรคต่อไป

ศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนาโดยการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะราย เริ่มจากการยืนยันการวินิจฉัยโรค โดยทบทวนแฟ้มประวัติผู้ป่วย สัมภาษณ์ญาติเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วยในครั้งนี้ รวมทั้งสถานที่ที่มีการเดินทางภายใน 60 วัน ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมใน

สารบัญ

◆ การสอบสวนผู้ป่วยมาลาเรียเสียชีวิตในพื้นที่ที่ไม่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี กันยายน พ.ศ. 2549	113
◆ สรุปการตรวจสอบสวนว่าภาวะระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 7 ระหว่างวันที่ 11 - 17 กุมภาพันธ์ 2550	118
◆ สรุปสถานการณ์เฝ้าระวังไข้หวัดนกประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 7 ระหว่างวันที่ 11 - 17 กุมภาพันธ์ 2550	120
◆ สถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 7 ระหว่างวันที่ 11 - 17 กุมภาพันธ์ 2550	120
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 7 ระหว่างวันที่ 11 - 17 กุมภาพันธ์ 2550	121

พื้นที่เกิดโรคหมู่ 3 ตำบลคอนทราย อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ 9 กรกฎาคม – 18 กันยายน 2549 ศึกษาสภาพแวดล้อม เพื่อหาแหล่งแพร่โรค ดำรวจแมลงนำโรคในบ้านและละแวกบ้านของผู้ป่วย เฝ้าระวังผู้อาศัยร่วมบ้านและชุมชน ภายใน 60 วัน หลังจากผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

ผลการสอบสวน ผู้ป่วยชายไทย อายุ 74 ปี มีอาการไข้ ไอ มีเสมหะ หายใจเหนื่อย หนาวสั่น เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2549 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลโศกรามในวันที่ 12 กันยายน 2549 วินิจฉัยครั้งแรกไข้เลือดออก ต่อมาตรวจพบเชื้อ *Plasmodium falciparum* ring form เปลี่ยนการวินิจฉัยเป็นไข้มาลาเรีย เข้ารับการรักษาเป็นระยะเวลา 5 วัน และเสียชีวิตในวันที่ 17 กันยายน 2549 ด้วยไข้มาลาเรียขั้นรุนแรง ร่วมกับไตวายเฉียบพลัน ทีม SRRT อำเภอโศกรามร่วมกับทีม SRRT จังหวัดราชบุรี และศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 4.4 จังหวัดราชบุรี ออกสอบสวนและสุ่มตรวจเลือดหาเชื้อไข้มาลาเรียชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่นั้น จำนวน 66 ราย ในวันที่ 9 – 10 ตุลาคม 2549 ผลการตรวจเลือดไม่พบเชื้อ ไม่พบผู้ป่วยรายอื่นอีก และพบยุงก้นปล่องที่ไม่ได้เป็นตัวนำไข้มาลาเรีย โดยผ่ายุงหาเชื้อมาลาเรีย ผลไม่พบเชื้อ สอบถามญาติผู้ป่วยพบว่า ผู้ป่วยไม่ได้เดินทางไปในพื้นที่เสี่ยงในการเกิดโรคมาลาเรียและไม่เคยรับโลหิตใด ๆ แต่มีรถบรรทุกหกล้อเดินทางเข้าไปในพื้นที่ที่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น เพื่อบรรทุกดินหอมมาส่งให้ชาวบ้านในพื้นที่เกิดโรคเพื่อคัดเลือกดินหอมส่งขาย ซึ่งคาดว่ายุงก้นปล่องน่าจะติดมากับรถบรรทุกดังกล่าวได้

ผู้ป่วยรายนี้เป็นไข้มาลาเรีย พบเชื้อ *Plasmodium falciparum* ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม และไม่พบยุงก้นปล่องที่เป็นแมลงนำโรค มีความเป็นไปได้เพียงประเด็นเดียว คือ ยุงก้นปล่องที่มีเชื้ออาจจะติดมากับรถบรรทุกดินหอมที่มาส่ง

ความเป็นมา

วันอาทิตย์ที่ 17 กันยายน 2549 เวลา 14.00 น. งานระบาดวิทยา กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลโศกราม อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ได้รับแจ้งจากหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย โรงพยาบาลโศกราม ว่าพบผู้ป่วยโรคไข้มาลาเรียเสียชีวิต 1 ราย อาศัยอยู่ที่ หมู่ 3 ตำบลคอนทราย อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งอำเภอโศกรามนี้ไม่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อโรคประจำถิ่นของไข้มาลาเรีย ทีม SRRT อำเภอโศกราม ได้ออกดำเนินการสอบสวนโรค ในวันจันทร์ที่ 18 กันยายน 2549 เวลา 09.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันการวินิจฉัยโรค
2. เพื่อศึกษารายละเอียดอาการและอาการแสดงของผู้ป่วย เชื้อก่อโรค และสาเหตุการเสียชีวิต
3. เพื่อค้นหาแมลงนำโรค แหล่งรังโรค และวิธีถ่ายทอดโรค
4. เพื่อกำหนดแนวทางในการควบคุมและป้องกันโรค และการระบาดของโรคในอนาคต

วิธีการศึกษา

ศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา โดยการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายดังนี้

1. ยืนยันการวินิจฉัยโรค

1.1 ศึกษาประวัติของผู้ป่วย จากแฟ้มประวัติผู้ป่วยใน อาการและอาการแสดง ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ รวมทั้งสัมผัสแพทย์ พยาบาล และญาติเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วยในครั้งนี้ แหล่งหรือสถานที่ที่มีการเดินทางภายใน 60 วัน และประวัติ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ทบทวนสถานการณ์ไข้มาลาเรีย จากรายงาน 506 ของอำเภอโศกราม, รายงานการสอบสวนโรคเฉพาะรายของอำเภอโศกราม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 18 กันยายน 2549

2. ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม โดยกำหนดเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่ 3 ตำบลคอนทราย อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ในช่วงเวลา ระหว่างวันที่ 9 กรกฎาคม – 18 กันยายน 2549 โดยมีอาการตามนิยามการเฝ้าระวังผู้ป่วยไข้มาลาเรีย ดังนี้

2.1 นิยามที่ใช้ในการเฝ้าระวังไข้มาลาเรีย

2.1.1 เกณฑ์ทางคลินิก มีไข้ ร่วมกับมีประวัติเดินทางเข้าไปในป่า/สวน หรือแหล่งที่มีไข้มาลาเรียชุกชุม หรือในพื้นที่ที่ไม่มีไข้มาลาเรียนานาน ในระยะ 2 สัปดาห์ถึง 2 เดือน หรือมีประวัติเคยรับโลหิต และร่วมกับอาการอย่างน้อยหนึ่งอาการ ดังต่อไปนี้ ตับโต และหรือ ม้ามโต หนาวสั่น ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ตัวเหลือง/ตาเหลือง ซีด หมดสด/ซึก หอบ เลือดออกตามร่างกาย และหรือ ปัสสาวะไม่ออก/ปัสสาวะสีดำน

2.1.2 เกณฑ์ทางห้องปฏิบัติการ ตรวจพบ asexual form ของมาลาเรียในเลือด ทางกล้องจุลทรรศน์ (thick หรือ thin film)

2.2 การจำแนกประเภทผู้ป่วยไข้มาลาเรีย

2.2.1 ผู้ป่วยที่สงสัย (Suspected case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิก (กรณีที่ไม่สามารถตรวจทางห้องปฏิบัติการได้)

2.2.2 ผู้ป่วยที่เข้าข่าย (Probable case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิกร่วมกับมีประวัติเดินทางเข้าไปในป่า หรือแหล่งที่มีไข้มาลาเรียชุกชุมในระยะ 2 สัปดาห์ถึง 2 เดือน หรือมีประวัติรับโลหิตระยะ 2 สัปดาห์ถึง 2 เดือน

2.2.3 ผู้ป่วยที่ยืนยันผล (Confirmed case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิกและมีผลตามเกณฑ์ทางห้องปฏิบัติการ

2.2.4 ผู้ติดเชื้อที่ไม่มีอาการ (Asymptomatic carrier) หมายถึง ผู้ที่มีผลตามเกณฑ์ห้องปฏิบัติการแต่ไม่มีอาการและอาการแสดง

3. ศึกษาทางสภาพแวดล้อมเพื่อหาแหล่งแพร่โรค โดยการสำรวจสภาพทั่วไปของบ้านที่ผู้ป่วยอาศัยและรอบบ้านที่ผู้ป่วยได้อาศัยในระยะก่อนป่วย

4. สืบหาแมลงนำโรค โดยการดักจับยุงก้นปล่อง ในบ้านและละแวกบ้านของผู้ป่วย

5. เฝ้าระวังผู้สัมผัสร่วมบ้านและชุมชนในหมู่บ้าน 3 ตำบลคอนทราย ภายใน 60 วัน หลังจากสัมผัสผู้ป่วยวันสุดท้าย (ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน - 11 พฤศจิกายน 2549)

ผลการสอบสวน

ผู้ป่วยชายไทย อายุ 74 ปี มีอาการไข้ ไอ มีเสมหะ หายใจเหนื่อย หงาวสั้น เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2549 ซ้ำเข้ามารับประทานเอง และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลโพธารามในวันที่ 12 กันยายน 2549

การตรวจร่างกาย

วันที่ 12 กันยายน 2549

GA : Febrile, drowsiness, ไม่ระบุนซึดหรือเหลือง

Vital signs: อุณหภูมิ = 40.4°C, ชีพจร = 108 ครั้ง/นาที, การหายใจ = 22 ครั้ง/นาที, ความดันโลหิต = 120/70 มิลลิเมตรปรอท

Heart : Normal S₁ S₂, no murmur

Lung : Clear bilateral, no crepitation, no wheezing

Abdomen : Soft, not tender, liver not palpable, spleen not palpable

Neuro : Drowsiness

CXR : Mild cardiomegaly, Lung infiltration at Lt. lower lung ±

Laboratory investigation:

LAB	12 ก.ย.49	13 ก.ย.49	14 ก.ย.49	15 ก.ย. 49	16 ก.ย.49	17 ก.ย.49
CBC:						
Hct (%)	47	41	35	32	-	36
Platelet (cell/cu.mm.)	22,000	28,000	40,000	49,000	-	365,000
WBC (cell/cu.mm.)	5,200	7,300	11,400	10,000	-	7,500
-Neutrophil (%)	88	85	86	80	-	70
-Lymphocyte (%)	7	7	10	9	-	29
-Monocyte (%)	2	5	3	7	-	-
-Atypical lymph(%)	2	-	1	1	-	-
Malaria <i>Plasmodium falciparum</i> (%)	-	40	30	0.01	-	Not found
Biochem.:						
BUN/Cr	40/1.3	-	66/3.1	85/4.7	101/6.1	-
Total bilirubin/direct B.	4.5/1.9	-	9.3/5.0	10.9/6.2	9.0/5.3	-
TP/Alb/Glo	6.5/3.4/3.1	-	5.2/2.7/2.5	4.5/2.3/2.2	4.1/2.0/2.1	-

Urine analysis (12 ก.ย.49) Deep yellow, clear, sp.gr 1.020, pH 5, albumin 2+, sugar negative, ketone neg, chemical blood 2+, RBC 3-5 /HPF, WBC 5-10 /LPF, granular cast 3-5 / LPF,

การรักษา	12 ก.ย.49	13 ก.ย.49	14 ก.ย.49	15 ก.ย. 49	16 ก.ย.49	17 ก.ย.49
การวินิจฉัย	DHF	Malaria <i>Plasmodium falciparum</i>	Malaria <i>Plasmodium falciparum</i>	Malaria <i>Plasmodium falciparum</i>	Malaria <i>Plasmodium falciparum</i>	Severe malaria with acute renal failure
Ceftriaxone injection	2 gm iv OD	2 gm iv OD	2 gm iv OD	2 gm iv OD	2 gm iv OD	2 gm iv OD
Quinine injection	-	1,200 mg iv stat	-	-	-	-
Artesunate injection	-	120 mg iv stat	60 mg iv 2 dose	60mg iv	-	-
Mefloquin tablet	-	625 mg ⊙	625mg ⊙	-	-	-

วันที่ 17 กันยายน 2549 ผู้ป่วยเสียชีวิตเวลา 09.10 น. ด้วย Severe malaria with acute renal failure

ทีม SRRT ได้ตรวจยืนยัน ring form ใน blood smear 4 แห่ง ได้แก่ ที่ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาลโพธาราม อายุรแพทย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และศูนย์ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 4.4 จังหวัดราชบุรี ได้ผลตรงกันว่าเป็น ring form ของ Malaria *Plasmodium falciparum*

สภาพแวดล้อมรอบบ้านผู้ป่วย

เป็นบ้านชั้นเดียวขนาดกลาง ได้ถุนบ้านมีบริเวณเป็นลานกว้าง รัศมี 5 – 7 เมตร เลี้ยงวัว จำนวน 1 ตัว และไก่บ้านจำนวน 3 ตัว บริเวณใต้ถุนบ้านด้านหน้าติดกับถนนลูกรังที่ผ่านเข้าหมู่บ้าน ด้านขวาและซ้ายติดกับบ้านญาติ ด้านหลังติดกับเพื่อนบ้าน ในบ้านผู้ป่วยมีสมาชิกทั้งหมด 4 คน คือ ผู้ป่วยและภรรยา มีอาชีพปลูกต้นหอม ส่วนบุตรสาวและบุตรเขยทำงานโรงงานทอผ้า ผู้ที่มีบ้านใกล้เคียงและมีอาชีพคัดเลือกต้นหอมเหมือนกัน แจ้งว่าในระยะเวลา 6 เดือนผ่านมา ไม่มีใครเจ็บป่วยด้วยโรคไข้มาลาเรียมาก่อน

ผู้ป่วยจะลงมานั่งใต้ถุนบ้านบริเวณบันได และจะนั่งคัดเลือกต้นหอมเวลา 19.00 - 02.00 น. ของทุกวัน ก่อนป่วยระยะเวลามากกว่า 6 เดือน ผู้ป่วยไม่เคยมีประวัติการได้รับเลือด และไม่เคยเดินทางเข้าไปในป่า หรือแหล่งที่มีเชื้อมาลาเรียชุกชุม แต่มีพ่อค้าที่ขนส่งต้นหอมจาก ตำบลด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มาส่งทุกวัน ซึ่งดำเนินการมาประมาณ 5 ปี พ่อค้าส่งต้นหอมเคยเป็นไข้มาลาเรียเมื่อ 30 ปีก่อน ภรรยามีสุขภาพแข็งแรงดี

ข้อมูลการเดินทางก่อนป่วย (60 วัน)

จากการสอบถามภรรยาผู้ป่วยและเพื่อนบ้านซึ่งปฏิเสธการเดินทางไปในช่วง 60 วัน แต่ผู้ป่วยมีอาชีพคัดเลือกต้นหอม ซึ่งมีพ่อค้านำต้นหอมจากหมู่บ้านที่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น ในตำบลด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มาส่งทุกวัน และพบผู้ป่วยไข้มาลาเรีย 9 ราย ที่ตำบลด่านทับตะโก อำเภอจอมบึง (เดือนมกราคม พบ 1 ราย ที่หมู่ 16, เดือนเมษายน พบ 1 ราย ที่หมู่ 6, เดือนมิถุนายน พบ 2 ราย ที่หมู่ 16 และหมู่ 18, เดือนกันยายน พบ 3 ราย ที่หมู่ 18)

การค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม

ได้ประสานศูนย์ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 4.4 จังหวัดราชบุรี เพื่อทำการค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมหรือพาหะโดยเจาะเลือดประชาชนคนไทยในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม จำนวน 66 ราย ไม่พบแรงงานต่างด้าว ไม่พบผู้ที่มีการคล้ายกับผู้ป่วย และไม่พบเชื้อมาลาเรียในเลือด ได้ทำการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องอีก 60 วัน นับจากวันที่พบผู้ป่วยที่โรงพยาบาล (วันที่ 12 กันยายน - 11 พฤศจิกายน 2549) และไม่พบผู้ป่วยเพิ่ม

สำรวจแมลงนำโรค

ประสานศูนย์ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 4.4 จังหวัดราชบุรี เพื่อสำรวจหาแมลงนำเชื้อไข้มาลาเรียในพื้นที่ หมู่ 3 ตำบลดอนทราย ในวันที่ 9 และ 10 ตุลาคม 2549 ผลพบยุงก้นปล่อง 2 ชนิดคือ *Anopheles hyrcanus* และ *Anopheles vagus* ซึ่งไม่ใช่แมลงนำโรคไข้มาลาเรีย

มาตรการควบคุมป้องกันโรค ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ให้สวมเสื้อผ้าปกปิดร่างกายให้มิดชิด หรือใช้ยาทากันยุง ยาทาไล่ยุง ยาจุดกันยุง และนอนกางมุ้งป้องกันยุงกัด
2. ค้นหาผู้ป่วยรายอื่นและพาหะนำโรคในพื้นที่ที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่
3. ดำเนินการสำรวจเพื่อค้นหาหญิงที่เป็นแมลงนำโรคในพื้นที่ที่ไม่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น
4. เฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ที่เกิดโรค 60 วัน นับจากพบผู้ป่วย
5. ติดตามพ่อค้าและภรรยาที่ส่งต้นหอมมายังพื้นที่นี้

วิจารณ์ผล

ผู้ป่วยรายนี้ จากประวัติการป่วยมีไข้ และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการในวันแรก ได้แก่ Hct 47%, WBC 5,200 cell/cumm, atypical lymphocyte 2% และ platelet 22,000 cell/cumm นั้น บ่งชี้ว่าเป็นไข้เลือดออกประเภทเข้าข่าย (probable DHF) แต่เมื่อผล CBC ในวันถัดมาพบ ring form (asexual form) *Plasmodium falciparum* จำนวน 40% ของสไลด์ ทำให้เปลี่ยนการวินิจฉัยเป็นมาลาเรีย เชื้อ *Plasmodium falciparum* และให้การรักษาแบบมาลาเรียอย่างเต็มที่เป็นเวลา 4 วัน แต่ผู้ป่วยก็เสียชีวิตจากไตวายเฉียบพลัน จึงดำเนินการสอบสวนโรคเนื่องจากเป็นผู้ป่วยไข้มาลาเรียเสียชีวิต และอำเภอโพธารามนี้เป็นพื้นที่ที่ไม่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น จึงได้มีการยืนยันการวินิจฉัยเป็นอันดับแรก และผลออกมายืนยันว่าเป็นมาลาเรียชนิด *Plasmodium falciparum* ดังนั้น จึงต้องมีการสอบสวนอย่างเต็มที่เพื่อค้นหาหญิงที่เป็นแมลงนำโรค แหล่งรังโรค และวิธีถ่ายทอดโรค ผลไม่พบยุงที่เป็นแมลงนำโรค ไม่พบผู้ป่วยรายอื่นและผู้ป่วยเองไม่ได้เดินทางออกนอกหมู่บ้านที่อาศัยอยู่เลย พร้อมทั้งไม่มีประวัติรับโลหิต ไม่มีแรงงานต่างด้าว แต่มีรถบรรทุกหกล้อที่ขนส่งต้นหอมมาจากพื้นที่ที่มีไข้มาลาเรียเป็นโรคประจำถิ่น และในช่วงเวลาใกล้เคียงกันก็พบผู้ป่วยไข้มาลาเรียในพื้นที่นั้นด้วย จึงคาดว่า ยุงก้นปล่องที่เป็นแมลงนำโรคนำเชื้อมาลาเรียชนิด *Plasmodium falciparum* นั้น อาจจะมากับรถบรรทุกหกล้อที่ขนส่งต้นหอมที่ไปรับมาจาก ตำบลด่านทับตะโก อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ซึ่งเคยมีรายงานการพบเชื้อมาลาเรีย ยุงสามารถแพร่เชื้อในท้องที่ห่างไกลออกไปโดยติดไปกับเครื่องบิน เรือ รถยนต์หรือยานพาหนะอื่น ๆ ได้ (จากหนังสือมาลาเรียวิทยา 2542 หน้า 53)

ข้อจำกัดในการสอบสวน

1. ไม่สามารถซักประวัติได้จากผู้ป่วยโดยตรง
2. ไม่มีผลการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการในรายที่เข้าข่ายไข้เลือดออกและพบโรคอื่น ว่าผู้ป่วยป่วยด้วยโรคเดียวหรือสองโรค

สรุปผลการสอบสวน

ผู้ป่วยรายนี้เป็นไข้มาลาเรียชนิด *Plasmodium falciparum* และไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม ไม่พบยุงที่เป็นแมลงนำโรค มีปัจจัยเสี่ยงที่อาจเป็นไปได้เพียงประเด็นเดียว คือ ยุงก้นปล่องที่มีเชื้อมาจากต้นหอมที่มาจาก

ข้อเสนอแนะ

1. ในกรณีพบไข้มาลาเรียในพื้นที่ที่ไม่มีโรคนี้เป็นโรคประจำถิ่น จำเป็นต้องรีบสอบสวนทุกราย พร้อมทั้งต้องยืนยันการวินิจฉัยด้วย
2. กรณีที่สงสัยไข้เลือดออกแล้วมาเปลี่ยนการวินิจฉัย หรือติดเชื้อสองโรค จำเป็นต้องตรวจยืนยันด้วยทุกครั้ง กรณีไข้เลือดออกใช้วิธีการตรวจ PCR หรือ HI Test

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนายแพทย์สุริยะ กุหะรัตน์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี, ทีม SRRT ระดับจังหวัดราชบุรี และศูนย์ควบคุมโรคติดต่ออำเภอแม่แตงที่ 4.4 จังหวัดราชบุรี ที่ได้ให้การสนับสนุนในการสอบสวนโรคในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลคอนทรายที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงสาธารณสุข. นิยามโรคติดต่อในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ส.พ.); กรุงเทพฯ: 2546.
2. กรมควบคุมโรคกับมูลนิธิสุชาติ เจตนเสน. รายงานทางวิชาการและแผนที่การศึกษาวิจัย กรมควบคุมโรค ปี พ.ศ .2548 – 2550 3 กลุ่มโรคติดต่อมาโดยแมลง. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2548.
3. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. โรคติดต่อที่เป็นปัญหาใหม่ แนวทางการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดต่อที่เป็นปัญหาใหม่. กองระบาดวิทยา สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2541.
4. นายแพทย์สุรเกียรติ์ อชานานุภาพ. ดำรงการตรวจรักษาโรคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิมพ์ดี; กรุงเทพฯ: 2538.
5. นายแพทย์สมทัศน์ มะลิกุล มาลาเรียวิทยา 2542 เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี ของการควบคุมไข้มาลาเรียในประเทศไทย (พ.ศ. 2492 - 2542). กองมาลาเรียกรมควบคุมโรคติดต่อ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2543
6. นิกา จรูญเวสม์ และคณะ. โรคเขตร้อน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์. 2534

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 7 ระหว่างวันที่ 11 – 17 กุมภาพันธ์ 2550

(Outbreak Verification Summary, 7th Week, Feb 11 - 17, 2007)

ข่าวระบาดใน/ต่างประเทศ

เรียบเรียงโดย กมลชนก เทพสิทธิ* Kamonchanok Tepsittha* นส.พ. มุทิตะ ชลามาตย์** Mutita Chalamaat **

*กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา **กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาการระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

*Epidemiological Investigation and Surveillance Section, **Research and Training Section, Bureau of Epidemiology

✉ chanko@health.moph.go.th, muvet@yahoo.com

ในสัปดาห์ที่ 7 ระหว่างวันที่ 11 – 17 กุมภาพันธ์ 2550 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. อาหารเป็นพิษ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 26 ราย (Food poisoning in Khon kaen Province)

ได้รับรายงานว่ามีผู้ป่วยเกิดอาการอาหารเป็นพิษ จาก 4 ตำบล อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น รวม 26 ราย เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลอุบลรัตน์ จากการสอบสวนโรคเบื้องต้น พบว่า ผู้ป่วยเป็นชาวบ้านจากตำบลนาคำ 22 ราย บ้านดง 2 รายทุ่งสุขสำราญและบ้านโป่ง แห่งละ 1 ราย ผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 6 - 67 ปี รักษาแบบผู้ป่วยใน 10 ราย และผู้ป่วยนอก 6 ราย โดยรายแรกเริ่มมีอาการวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 13.00 น. รายสุดท้ายเริ่มป่วย 15 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 23.00 น.อาการที่พบ คือ ปวดท้อง ถ่ายเป็นน้ำหลายครั้ง บางรายมีคลื่นไส้อาเจียนร่วมด้วย หลังได้รับการรักษาอาการทุเลาเป็นปกติทุกราย ผู้ป่วยทั้งหมดได้ไปร่วมงานเลี้ยง จัดขึ้นที่ตำบลนาคำ ระหว่างวันที่ 13 – 14 กุมภาพันธ์ 2550 ในงานมีการประกอบอาหารให้รับประทานแล้วนำกลับบ้านด้วย เริ่มแจกจ่ายอาหารให้แก่ชาวบ้าน เวลา 07.00 น. วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2550 ทีม SRRT ได้ทำการค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม พบผู้ที่มีอาการเล็กน้อยไม่ได้เข้ารับการรักษา จำนวน 10 ราย เก็บตัวอย่างอุจจาระโดยทำ Rectal swab ผู้ป่วยทั้งหมดและแม่ครัว ส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการโรงพยาบาลอุบลรัตน์ ผลไม่พบเชื้อทุกราย ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น คาดว่า แหล่งโรคน่าจะเป็นการรับประทานอาหารที่เหลือค้างจากในงานอาจเกิดการเน่าเสีย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นได้ดำเนินการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ขณะนี้ยังไม่พบผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้น พร้อมนี้ได้ประชาสัมพันธ์ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่แล้ว